

EP-42/2015-0115

Ügyszám: NAIH-2107-5/2014/V.

Studniczky Ferenc részére
ügyvezető igazgató

OTP Egészségpénztár

Budapest
Mérleg u. 4.
1051

Tisztelt Igazgató Úr!

A Hatóság megkapta válaszelevelét, amelyben a fenti ügyszámon indult vizsgálattal összefüggésben az alábbi tájékoztatást nyújtotta:

Elmondása szerint az OTP Egészségpénztár az érintettek TAJ számát az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 5. § (1) bekezdés a) pontja, vagyis az adatalányok hozzájárulása alapján kezeli. Az OTP Egészségpénztár továbbá azért nem tüntette fel a személyes adatok egyeztetésére szolgáló adatlapon azt, hogy a TAJ számot nem a pénzmosás és terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2007. évi CXXXVI. törvény (a továbbiakban: Pmt.) rendelkezései szerint kezelik, mivel az érintetteknek tisztában kell lennie a TAJ számok kezelésének körülményeivel az OTP Egészségpénztár honlapján elhelyezett Adatkezelési Tájékoztató alapján.

Az ügyben a Hatóság állásfoglalása a következő:

1. Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 3. § 2. pontja értelmében személyes adat az érintettel kapcsolatba hozható adat – különösen az érintett neve, azonosító jele, valamint egy vagy több fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző ismeret –, valamint az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. Érintett lehet bármely meghatározott, személyes adat alapján azonosított vagy – közvetlenül vagy közvetve – azonosítható természetes személy [Infotv. 3. § 1. pont].

Az Infotv. idézett rendelkezéseiből következően az OTP Egészségpénztár által a bejelentő részére küldött, a személyes adatok egyeztetésére szolgáló adatlap bal és jobb oszlopában található adatok személyes adatnak minősülnek.

Az Infotv. 3. § 10. pontja szerint adatkezelés az alkalmazott eljárástól függetlenül az adatokon végzett bármely művelet vagy a műveletek összessége, így különösen gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, lekérdezése, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adatok további felhasználásának megakadályozása.

Az Infotv. 4. § (1)-(2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy személyes adat kizárólag meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében kezelhető. Az adatkezelésnek

minden szakaszában meg kell felelnie az adatkezelés céljának, az adatok felvételének és kezelésének tisztességesnek és törvényesnek kell lennie. Csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas. A személyes adat csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig kezelhető. Az adatkezelő továbbá köteles az adatkezelés során biztosítani az adatok pontosságát, teljességét és – ha az adatkezelés céljára tekintettel szükséges – naprakészségét, valamint azt, hogy az érintettet csak az adatkezelés céljához szükséges ideig lehessen azonosítani [Infotv. 4. § (4) bekezdés].

Az Infotv. 5. § (1) bekezdése kimondja, hogy személyes adat – főszabály szerint – akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy, vagy ha azt a törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete közérdeken alapuló célból elrendeli (a továbbiakban: kötelező adatkezelés).

Kötelező adatkezelés esetén a kezelendő adatok fajtáit, az adatkezelés célját és feltételeit, az adatok megismerhetőségét, az adatkezelés időtartamát, valamint az adatkezelő személyét az adatkezelést elrendelő törvény, illetve önkormányzati rendelet határozza meg [Infotv. 5. § (3) bekezdés].

2. A Pmt. – 2013. augusztus 1-jétől hatályos – 42. §-a értelmében a szolgáltató 2014. december 31-ét követően köteles az ügyleti megbízás teljesítését megtagadni, amennyiben az ügyféllel 2013. július 1. előtt létesített üzleti kapcsolatot, vagy ha az ügyfél a szolgáltatónál ügyfél-átvilágítás céljából személyesen vagy képviselő útján 2014. december 31-ig nem jelent meg, és az ügyfél vonatkozásában a Pmt. 7–10. §-ban meghatározott ügyfél-átvilágítás eredményei 2014. december 31-én nem állnak teljeskörűen rendelkezésére.

A Pmt. fenti rendelkezéséhez fűzött indokolás értelmében a Pmt. hatálya alá szolgáltatók 2014. december 31-ét követően kötelesek az ügyleti megbízásokat megtagadni, abban az esetben, ha a törvényben felsorolt követelmények együttesen érvényesülnek. A törvény rendelkezései alapján tehát a szolgáltató a meglévő ügyfélkör esetében 2014. december 31-ig köteles teljes körűen beszerezni a Pmt. 7-10. §-ban meghatározott ügyfél-átvilágítás eredményeit. A szolgáltató saját belátása szerint döntheti el, hogy az adott követelmények teljesítésének 2014. december 31-ét megelőzően milyen módon tesz eleget.

A Pmt. 7. § (1) bekezdése értelmében „[a] szolgáltató köteles [...] az ügyfelet, annak meghatalmazottját, a rendelkezésre jogosultat, továbbá a képviselőt azonosítani és személyazonosságának igazoló ellenőrzését elvégezni”.

A Pmt. 7. § (2) bekezdés a) pontja alapján a szolgáltató az azonosítás során rögzíteni köteles legalább a természetes személy ügyfél családi és utónevét (születési nevét), lakcímét, állampolgárságát, azonosító okmányának típusát és számát, valamint külföldi esetében a magyarországi tartózkodási helyet. A Pmt. 7. § (3) bekezdés a) pontja továbbá lehetővé teszi a szolgáltatónak, hogy amennyiben a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzése és megakadályozása érdekében arra szükség van, rögzítse a természetes személy ügyfél születési helyét és idejét, illetőleg anyja nevét.

A Pmt. 7. § (4) bekezdés a) pontja szerint személyazonosság ellenőrzése érdekében a szolgáltató köteles megkövetelni magyar állampolgár esetén a személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolvány és lakcímet igazoló hatósági igazolvány, külföldi természetes személy esetén

pedig az útlevel vagy személyi azonosító igazolvány bemutatását. A bemutatott, személyazonosságát igazoló okiratok érvényességét a szolgáltató ellenőrizni köteles.

A Pmt. 7. § (8) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az azonosítás és a személyazonosság igazoló ellenőrzése érdekében a szolgáltató jogosult a fentiekben túlmenően a személyazonosságra vonatkozó adat nyilvánosan hozzáférhető nyilvántartás vagy olyan nyilvántartás alapján történő ellenőrzésére, amelynek kezelőjétől törvény alapján adatigénylésre jogosult.

A Pmt. 8. § (5) bekezdése kimondja továbbá, hogy – a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzése és megakadályozása érdekében szükség van – a szolgáltató az ügyféltől az arra vonatkozó nyilatkozat megtételét is kérheti, hogy a tényleges tulajdonosa kiemelt közszereplőnek minősül-e. Kiemelt közszereplő az a külföldi lakóhellyel rendelkező természetes személy, aki fontos közfeladatot lát el, vagy az ügyfél-átvilágítási intézkedések elvégzését megelőző egy éven belül fontos közfeladatot látott el, továbbá az ilyen személy közeli hozzátartozója vagy akivel közismerten közeli kapcsolatban áll [Pmt. 4. § (1) E bekezdés].

A Pmt. 10. § (2) bekezdése alapján a szolgáltató köteles biztosítani az említett adatok és okiratok naprakészségét.

4. A Hatóság felhívja szíves figyelmét arra, hogy a Pmt. vonatkozó rendelkezései nem teszik lehetővé az OTP Egészségpénztár számára, hogy az érintett ügyfelek TAJ számát kezelje. Külön törvényi felhatalmazás hiányában ezért a TAJ számokat kizárólag az Infotv. 5. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt hozzájárulás alapján lehet kezelni.

A hozzájárulás az Infotv. 3. § 7. pontja értelmében az érintett akaratának önkéntes és határozott kinyilvánítása, amely megfelelő tájékoztatáson alapul, és amellyel félreérthetetlen beleegyezését adja a rá vonatkozó személyes adatok - teljes körű vagy egyes műveletekre kiterjedő - kezeléséhez.

A fenti meghatározás értelmében a hozzájárulás érvényességének négy alapvető feltétele van. Az első, hogy az érintett cselekvőképességgel rendelkezzen. A hatályos szabályozás ezzel kapcsolatban kimondja, hogy a 16. életévét betöltött kiskorú hozzájárulását tartalmazó jognyilatkozatának érvényességéhez törvényes képviselőjének külön beleegyezésére vagy utólagos jóváhagyására nincs szükség, azaz a törvény e kortól tekint valakit cselekvőképessnek az információs önrendelkezési jog tekintetében. Másodsor a hozzájárulásnak megfelelő és előzetes tájékoztatáson kell alapulnia. Ahhoz, hogy e követelmény érvényesülni tudjon, az kell, hogy az adatkezelő az érintettet még az adatkezelés megkezdése előtt informálja az adatai kezelésével kapcsolatos minden lényeges tényről és körülményről. Az Infotv. 20. § (2) bekezdése ezzel összhangban kimondja, hogy az adatalányt különösen az adatkezelés céljáról és jogalapjáról, az adatkezelőről és az – esetleges adatfeldolgozóról, az adatkezelés időtartamáról, illetve arról kell tájékoztatni, hogy kik ismerhetik meg az adatait. A tájékoztatásnak továbbá ki kell terjednie az érintett adatkezeléssel kapcsolatos jogaira és jogorvoslati lehetőségeire is. A hozzájárulás érvényességéhez az is szükséges, hogy az érintett határozott és egyértelmű beleegyezését adja az adatainak kezeléséhez. Az adatalányt félreérthetetlenül ki kell fejeznie akaratát, amit csak tevőlegesen, aktív magatartás révén tehet meg. Végezetül pedig a hozzájárulásnak önkéntesnek, azaz mindenfajta külső befolyástól mentesnek kell lennie. A hozzájárulás csak akkor érvényes, ha valódi választási lehetőség áll az érintett rendelkezésére, és nem áll fenn a becsapás, a megfélemlítés, a kényszerítés vagy más jelentős negatív következmény veszélye a hozzájárulás megtagadása esetén. Az önkéntesség hiányában az adatkezelő nem rendelkezik megfelelő joggal az adatkezeléshez.

A Hatóság állandó gyakorlata értelmében a hozzájárulás egyik legfontosabb fogalmi elemének tekinthető az, hogy az megfelelő tájékoztatáson alapuljon.¹ Ebben a vonatkozásban a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 29. cikke alapján létrehozott Adatvédelmi Munkacsoport a hozzájárulás fogalom-meghatározásáról szóló 15/2011. számú Véleményében (WP187)² kifejtette, hogy kiemelten fontos a tájékoztatás elérhetősége és láthatósága: „az információt közvetlenül az egyénekhez kell eljuttatni. Az nem elég, ha az információ 'elérhető' valahol. A tájékoztatásnak jól láthatónak (betűtípus és betűméret), feltűnőnek és minden részletre kiterjedőnek kell lennie.”

A Hatóság álláspontja szerint az Adatvédelmi Munkacsoportnak a Véleményben megfogalmazott követelményei levezethetőek az Infotv. alapelveiből is. A megfelelő, előzetes tájékoztatás körében az Infotv. 4. § (1) bekezdésében foglalt tisztességes és törvényes adatkezelés elve azt a kötelezettséget állítja az adatkezelővel szemben, hogy megfelelő intézkedéseket kell hoznia az adatkezelési tájékoztató megismerhetősége és elérhetősége érdekében.

A fentieket figyelembe véve megállapítható, hogy a Hatóság részére küldött válaszlevelében említett, az OTP Egészségpénztár internetes honlapján elérhető Adatkezelési Tájékoztatót nem lehet figyelembe venni a bejelentő által kifogásolt adatkezelés szempontjából releváns előzetes tájékoztatás szempontjából. Ebből a szempontból ugyanis csak és kizárólag a TAJ szám felvételére szolgáló, és bizonyos tekintetben adatkezelési tájékoztatást tartalmazó személyes adatok egyeztetésére szolgáló adatlapot kell figyelembe venni.

Az említett adatlap fő célja azonban az, hogy a Pmt.-ben foglalt adatkezelési, ún. ügyfél-átvilágítási kötelezettségének az adatkezelő eleget tegyen. Ugyanakkor a nyomtatvány tartalmaz olyan adatokat is, amelyek kezelése az érintett önkéntes hozzájárulásán kell, hogy alapuljon. Mind az adatlap tartalma, mind annak szerkezete azonban kizárja azt, hogy az érintett az egyes adatkezelési célokról külön-külön nyilatkozhasson, illetőleg a kötelező adatkezeléstől, adatszolgáltatástól elválasztva élhessen az információs önrendelkezési jogával. Az adatlapon szereplő tájékoztatás továbbá azt sugallja, hogy a TAJ szám felvételére a Pmt. alapján kerül sor, így a dokumentum egyértelműen megtevészi az érintetteket.

A fentieket figyelembe véve a Hatóság megállapítja, hogy a bejelentő által kifogásolt adatlap révén a TAJ számok vonatkozásában megvalósított adatkezelés súlyosan sérti az Infotv. 4. §-ában foglalt tisztességes és törvényes adatkezelés elvét. Az adatlap tartalma félrevezető, ezért ellentétes az Infotv. 20. § (2) bekezdésének az érintett részére nyújtandó tájékoztatásra vonatkozó rendelkezéseivel is. A megfelelő tájékoztatás hiányában az érintettek hozzájárulása sem lesz érvényes.

A feltárt szabálytalanságok miatt a Hatóság megállapítja, hogy az OTP Egészségpénztár megsértette az érintettek személyes adatok védelméhez fűződő jogát. A Hatóság ezért az Infotv. 56. § (1) bekezdése alapján az alábbiakra szólítja fel az OTP egészségpénztárt:

- **Változtassa meg a személyes adatok egyeztetésére szolgáló adatlapon szereplő tájékoztatást oly módon, hogy az megfeleljen az Infotv. előírásainak, különös tekintettel a Pmt. szerint, illetőleg az érintett hozzájárulása alapján kezelhető adatok**

¹ Lásd pl. NAIH-4815-5/2012/V., a NAIH-4838-2/2012/V., a NAIH-5650-4/2012/V., vagy a NAIH-364-2/2013/V. számú ügyeket.

² http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2011/wp187_hu.pdf#h2-2.

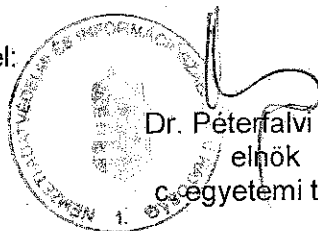
körének szétválasztására, valamint a megfelelő tájékoztatás követelményének érvényre juttatására.

- Haladéktalanul semmisítse meg a jogellenesen felvett TAJ számokat.
- Hozza nyilvánosságra a Hatóság jelen állásfoglalását a saját internetes honlapján.
- Tájékoztassa az összes érintettet a Hatóság állásfoglalásáról és az annak nyomán megtett intézkedéseiről.

Kérem, hogy a jelen állásfoglalás nyomán megtett intézkedéseiről 30 napon belül írásban tájékoztassa a Hatóságot.

Budapest, 2015. január 10.

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
egyetemi tanár